1893 - 1963

70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 233. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 11-го ГРУДНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 11, 1963 No. 233. VOL. LXX.

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ВЛАДИКИ ПОВЕРНУЛИСЬ З ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

Філядельфія. — Згідно з повідомленням „Америки", первоієрарх Української Католицької Церкви в ЗДА ВПреосвященніший Митрополит Кир Амврозій Сенишин повернувся в четвер, 5-го грудня ц. р., до Філядельфії з Риму, де разом з Преосв. Кир Йосифом Шмондюком зі Стемфорду і Преосв. Кир Ярославом Ґабром з Шикаґо та іншими українськими католицькими Владиками з різних країн брав участь у Другому Вселенському Соборі Католицької Церкви. До своєї душпастирської праці в осідках своїх єпархій вернулися й Преосв. Кир Йосиф Шмондюк та Преосвящ. Кир. Ярослав Ґабро.

ВПреосв. Митрополит Кир Амврозій Сенишин

Преос. Кир Йосиф Шмондюк Преосв. Кир Ярослав Ґабро

ВСТАНОВЛЕНО ПОЗА ВСЯКИМ СУМНІВОМ ВИНУ ОСВАЛДА В УБИВСТВІ ПРЕЗИДЕНТА КЕННЕДІ

Вашингтон. — Федеральне Бюро Інвестиґацій 9-го грудня переслало свій звіт про стан слідства в справі вбивства президента Кеннеді в дні 22-го листопада окремій Комісії, яку очолює головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен. В тому звіті ФБІ називає Лі Гарві Освальда вбивником Президента і твердить, що Освалд діяв сам і не був з ніким у змові, коли виконував атентат на президента Кеннеді. У звіті є ствердження про те, що не було жадного зв'язку між Освалдом та Джеком Рубенстейном (Рубі), який вбив Освалда в неділю 24-го листопада. Департамент Справедливости відмовився давати якінебудь вияснення чи коментарі в справі цього звіту, тільки повідомив, що, згідно з інструкцією президента Джансона, звіт ФБІ переслано безпосередно окремій 7-членній Комісії, яку очолює головний суддя Воррен, і яка має з доручення президента перевести слідство в справі вбивства президента Кеннеді та поінформувати про цю справу американський нарід і уряд. Комісія просила Департамент Справедливости не опубліковувати цього звіту, поки вона його не вивчить та не вирішить, що треба ще в цій справі зробити. Досі поширювалися спекуляції, що Освальд і Бубі зналися перед вбивством, і що між ними була якась змова. У звіті, одначе, немає потвердження цих спекуляцій. Адвокат Рубі каже, що його клієнт під час виконування злочину був хвилево божевільний і тому був невідповідальний за свій вчинок. На цій основі суд присяжних може звільнити Рубі від вини і кари. Конґрес признав право Комісії Воррена покликувати свідків. Найближче засідання Комісії відбудеться на зарядження її голови судді Воррена. ФБІ має певні докази на те, що вбивником Президента був Освалд, бо про це свідчать відтиски пальців на тому папері, в якому завинена була рушниця, яку Освалд приніс до того будинку, з якого стріляв до Президента. На рушниці знайдено шматки одежі Освалда. Стверджено, що Освалд був в тому будинку 22-го листопада, він там працював. Освалд був втік до СССР, але 13-го червня 1962-го року вернувся до ЗДА, де був аґітатором в користь Кастра. ФБІ знало про цю аґітацію Освалда, але не мало доказів, що він був аґентом чужої країни. Рубі був мінливих настроїв людиною, він сам себе визначив як того, що має помстити смерть президента Кеннеді. Виявляється, що ФБІ дало аґентам Секретної Служби список осіб, які могли бути небезпечні під час візити Президента, але на тому списку не було прізвища Освалда. ФБІ не знайшло в житті Освалда нічого такого, що могло б його робити небезпечним для життя Президента.

„Чорноморська Січ" Нюарк заснувала свій окремий відділ Українського Народного Союзу

Нюарк, Н. Дж. — Спортовці „Чорноморська Січ" з Нюарку, яка проявляє живу діяльність в різних ділянках спорту, вирішили в минулому місяці створити при своєму Товаристві окремий відділ Українського Народного Союзу. Старанням діяча „Січі" і постійного спортового кореспондента „Свободи" п. Омеляна Твардовського в листопаді ц. р. вписалися в члени УНСоюзу майже всі змагуни першої дружини футболу „Чорноморської Січі" і, осягнувши потрібне число нових членів для створення нового відділу, дістали на це згоду Екзекутиви УНСоюзу і порядкове число 214. Першу управу відділу очолює п. Богдан Сольчаник, секретарем стала пані Анна Твардовська, а касиром і орґанізатором п. Омелян Твардовський, який плянує в найближчому часі значно збільшити число членів цього нового відділу. Почин цього молодого спортового товариства є гідний відзначення. „Чорноморська Січ" веде дуже корисну працю серед української спортової молоді і пов'язання цієї молоді з Українським Народним Союзом скріпить її зв'язок із широкою Українською Заморською Громадою.

Справа пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні

ВАШИНҐТОНСЬКИЙ „ІВНІНҐ СТАР" ОБОРОНЯЄ СПРАВУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Вашинґтон. — Як відомо, місцевий щоденник „Вашинґтон Пост" уже від кількох тижнів веде завзяту кампанію проти пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, мобілізуючи публічну опінію та вимагаючи скасування закону, яким Конґрес і Президент ЗДА уповноважують поставити такий пам'ятник на публічній площі в столиці країни. Арґументи „Вашинґтон Пост" проти пам'ятника головно зводяться до того, що Шевченко, мовляв, невідомий більшості американського народу, що він нічим не зв'язаний безпосередньо з історією Америки, що закон в справі пам'ятника схвалено завдяки стараниям „малої групи" громадян українського походження, яка намагається використати пом'ятник для розпалювання холодної війни та для своїх політичних цілей — боротьби за незалежність України, що такий пам'ятник, мовляв, порізнює та викликає спротив груп громадян іншого слов'янського і жидівського походження, і т. ін. До цих арґументів „Вашинґтон Пост належить і твердження, що не можна ставити в столиці ЗДА пам'ятника поетові, що його шанують також у Совєтському Союзі. Безпосередню і посередню підтримку своїх арґументів у кампанії проти пам'ятника Шевченкові дістав „Вашинґтон Пост" від голови української совєтської репрезентації в Об'єднаних Націях, Л. Є. Кизі, відповідь якого на листа в цій справі „Вашинґтон Пост" використала саме в цьому напрямку в числі з 29-го листопада. Відповідь на ці заходи „Вашинґтон Пост" і совєтського представника в ОН проти пам'ятника Шевченкові дала в редакційній статті інша вашинґтонська газета, „Івнінґ Стар", з 4-го грудня ц. р. В статті, що має заголовок: „Знову асоціяція", написано:

„Останній ступінь розпуки збоку опонентів пам'ятника Тарасові Шевченкові позначився стараниям про апробату пляну головою місії Совєтської України в Об'єднаних Націях, у переконанні, що така апробата буде поцілунком смерти для пляну. Очевидно, що (совєтський) представник (плян) цілосердечно апробував. А тому, що Україна є сьогодні одною з комуністичних „республік" комуністичного Совєтського Союзу, зроблено висновок, що український поет 19-го століття і голос в обороні волі були комуністичні.

Назва для такого процесу має вже понад 10 років. Вона звучить: „вина внаслідок асоціяції". Її висловлюється також в такий спосіб: „Якщо комуністи схвалюють якусь справу, ми повинні бути проти неї". Бентежно, що такий безвідповідальний, неправильний висновок застосовується до поета, якого глибоко шанують американці українського походження.

Винстон Черчил величає, а Шарль де Ґоль засуджує трансатлантійський нарід, що його називають англо-американським. Але фактом є, що американство має багато більше, як своє англійське походження. Ми є (американці) ірляндські, французькі, німецькі, еспанські, італійські і скандинавські. Ми є швайцарські, голляндські і африканські. Ми також українські. Ця щаслива різноманітність у нашому складі виявлена, між іншим, різними пам'ятниками в столиці країни. Закордонні або народжені закордоном герої увіковічнені тут в бронзі або ґраніті, звичайно зусиллями приватних американських товариств, що черпають свою єдність зі спільної країни свого походження. І так, пам'ять про Джана Еріксона, що дав Унії Монітора, утривалена в статуї, збудованій американцями скандинавського походження. Статуя Жанни д'Арк на Меріділянському горбку є подарунком Товариства Французьких Жінок з осідком в Ню Йорку.

Цим традиційним шляхом розвивався плян побудувати пам'ятник Тарасові Шевченкові в малому парку при вулицях „Р" і 23-ій. Площу віддав Конґрес. Кошти пам'ятника покривається з приватної збірки. Країна і столиця будуть збагачені пригадкою далекого поета і героя, що життє своє присвятив волі" — закінчується стаття у „The Evening Star" у Washington, D.C.

Добру прислугу добрій справі роблять усі ті, що пишуть листи до „Вашинґтон Пост" спростовуючи арґументи тієї газети в її кампанії проти пам'ятника. На добре слово вдячности й заохоти заслуговує від нас усіх, наших установ і наших громадян, вашинґтонський „Івнінґ Стар", що поділяє та обороняє нашу акцію в справі пам'ятника.

Комісія Плянування Столиці має на порядку внесення на перевірку справи пам'ятника Т. Шевченкові

Вашинґтон. — Як це вже раніше, ще 8-го листопада ц. р., заповідав „Вашинґтон Пост", до Комісії Плянування Столиці вплинуло внесення на перевірку справи пам'ятника Тарасові Шевченкові. Внесення поставив — як це вже тоді заповідав „Вашинґтон Пост" — член тієї Комісії Волтер С. Лавкгайм, мол., який був проти пам'ятника вже й тоді, як Комісія затверджувала обрану площу та запропонований проєкт пам'ятника. Ставлячи своє нове внесення на розгляд справи, Лавкгайм користувався арґументами, які підніс „Вашинґтон Пост", зокрема твердженнями, що винесене Комісією рішення про затвердження пам'ятника було базоване на „невірних інформаціях" та що тепер „Вашинґтон Пост" видвигнув „нові інформації, які дають підставу для перевірки справи": Лавкгайм зокрема повторював за „Вашинґтон Пост", що Шевченко, мовляв, є в американському розумінні „незамітною постаттю", що він був „антисемітом і є ідолом комуністичної партії" та „не має відношення до З'єдинених Держав, що виправдувало б його пам'ятник у столиці". Тому, що Лавкгайм є членом Комісії, прийняття його внесення на перевірку є звичайною процедурою і не означає ще будь-якої зміни. Будову пам'ятника Шевченкові уповноважує схвалений Конґресом і підписаний президентом закон країни, якого Комісія не може змінити, але в законі також передбачено, що Комісія повинна апробувати обрану площу та запропонований проєкт пам'ятника, що вона вже зробила і що тепер буде ще раз перевіряти. Звертається увагу, що майже всі такі і подібні проєкти відносно столиці переходять подібну процедуру. Чергові наради Комісії мали б відбутися на початку, мабуть 5-го січня 1964-го року. До того часу, мабуть, продовжуватиметься ведена „Вашинґтон Пост"ом кампанія проти пам'ятника, отже важливо, щоб його арґументам протиставити речеві протиарґументи. В основі треба ствердити, що майже немає прецеденсів, щоб такі акції, як їх тепер веде „Вашинґтон Пост", мали практичний успіх. Тим не менше справи не можна легковажити й занедбувати й тому акція писання листів з одобренням проєкту пам'ятника та речевим запечуванням арґументів, що їх видвигається проти такого пам'ятника, є далі потрібна, важлива й актуальна. Сама акція будови пам'ятника — відливу пам'ятника в бронзі та оформлювання площі, на якій він має бути поставлений, продовжується згідно з пляном.

Совєтський ставленик в ОН допомагає газеті „Вашинґтон Пост" в акції проти пам'ятника Т. Шевченкові

Ню Йорк. — Акція американських українців в справі пом'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні поставила большевиків у досить клопітливе положення: вони не можуть виступати безпосередньо проти будови такого пам'ятника з уваги на велику пошану до Шевченка серед українського народу, але також не можуть зробити всього, що в їхній силі, щоб до будови такого пам'ятника не допустити, не мавши ані сили ані можливостей спотворювати Шевченка і його творчість на американській землі так, як це вони намагаються робити в окупованій ними Україні. В останніх тижнях большевики дістали союзника на американській землі, як акцію проти пам'ятника почав розгортати вашинґтонський щоденник „Вашинґтон Пост", користуючись в цій акції також большевицькими арґументами. Недавно в допомогу „Вашинґтон Пост" прийшов совєтський ставленик в Об'єднаних Націях, голова совєтсько-української місії в тій міжнародній організації, Лука Є. Кизя. Повідомлення ТАСС (Телеграфічної Агенції Совєтського Союзу) про обмін листами „Вашинґтон Пост" і Л. Є. Кизі в цій справі, подане в київській „Радянській Україні і „Радянській Культурі" з 5-го грудня ц. р. потверджує цей факт. У повідомленні м. і. сказано: „Кореспондент газети „Вашинґтон Пост" звернувся до постійного представника Української РСР при ООН Л. Є. Кизі з просьбою висловити свою точку зору щодо проєкту спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченку у Вашинґтоні". У відповідях, уривки з яких опублікувала газета, постійний представник Української РСР при ООН заявляє, що „увічнення пам'яті Тараса Шевченка за рубежем щиро радує радянських людей, як вияв любові до поета і визнання його заслуг не тільки в галузі поетичної творчості, але і як борця за високі ідеали людства, полум'яного гуманіста і співця братерства та дружби народів...

Разом з тим постійний представник Української РСР рішуче засудив спроби, що їх роблять у США вороги Радянського Союзу, щоб використати проєкт спорудження пам'ятника Шевченку, як засіб розпалювання ворожнечі до Радянської України, засіб роздування „холодної війни". Він відмітив, що, судячи з опублікованих фотографій, проєкт пам'ятника Шевченку у Вашинґтоні не має нічого спільного з справжнім образом поета — борця, революціонера, демократа. До таких спроб, що ставлять собі ворожі, політичні цілі, український народ ставиться різко негативно..."

У тому самому дусі і в тих самих підривних цілях написане й — як уже інформовано й коментовано — „Слово" діячів культури підсовєтської України.

Відбулася конференція про національну політику в СССР

Ню Йорк. — 7-го грудня Головна Делеґатура ЗП. УГВР в ЗДА і Дослідно-видавниче об'єднання „Пролог" влаштували в Українськім Інституті Америки в Ню Йорку чергову конференцію п. наз. „Стан і перспективи розвитку національної політики в СССР і українська самооборона". Конференція, що її відкрив голова „Прологу", М. Лебедь, проходила у формі дискусійного форуму (панелю), в якому приймали участь: д-р А. Адамович, д-р Я. Білінський, д-р В. Голубничий, мґр. Наталка Скочиляс, інж. Б. Чайківський і д-р М. Прокоп, як модератор. Учасники форуму та дискутанти (проф. І. Лисяк-Рудницький, проф. О. Андрушків, д-р Я. Пеленський, д-р Т. Гунчак, інж. І. Гордіюк), вказували зокрема на наступні справи: Хоч політика т. зв. злиття націй Совєтського Союзу, що її намагаються проводити в життя Центральний Комітет КПСС, є утопійна і нездійсненна, вона крис в собі серйозні загрози для неросійських народів, в тому і для України. Особливо небезпечною треба вважати політику русифікації, яка усуває українську мову з публічного і державного життя, а також політику перемішування населення совєтських республік. В час коли в останніх роках немає доказів масових переселень населення з України, застрашуючим є відплив фахових українських кадрів, зокрема учених до Росії. Це є одна з найважчих даний, що їх сьогодні платить український народ своїм поневолювачам.

Причиною сучасної національної політики Москви, що була залеґалізована на 22-му з'їзді компартії в жовтні 1961 року, треба уважати з одного боку вперте намагання ЦК КПСС проводити в життя доґми про зникнення націй при комунізмі, з другого, у ще більшій мірі, традиційний російський шовінізм. Тому наступ на мову, культуру, літературу, традицію і духовість неросіян ведеться впарі з рівночасним поширенням всього, що російське.

Леґалізація сваволі російських шовіністів на 22 з'їзді, змобілізувала ширший спротив неросійських народів, що виявився зокрема у сфері літератури, культури і мови. Окремі вияви самооборони видні в народному господарстві України. Передовою силою української самооборони є українська культурницька інтеліґенція, а головним ре-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

Вечір пам'яті Лесі Українки в УВАН

Ню Йорк. — В неділю 8-го грудня в Українській Вільній Академії Наук у ЗДА, у переповненій залі, відбувся третій вечір пам'яті Лесі Українки. У вступному слові Ізидора Косач-Борисова нагадала, що Академія тепер готує до видання працю Ольги Косач-Кривинюк (сестра поетки) „Леся Українка. Хронологія життя і творчости". Ця книга описує не тільки зовнішні моменти життя Лесі Українки, але подає її численні листи, де вона відтворює свої переживання. Йосип Гірняк читав уривки з книги „1913 рік" — останній рік життя поетки Особливе враження зробили листи Лесі Українки до Ольги Кобилянської, в яких вона писала про свою творчу працю. В другій частині вечора театр слова під керівництвом Олімпії Добровольської виступив з читанням лірики Лесі Українки. Вступне слово і літературне оформлення — Юрія Лавріненка — читала Олімпія Добровольська. Читання поезій: — Орися Андрейко, Марійка Глуха, Ольга Кириченко, Лідія Крушельницька, Леся Лавріненко і Оля Шуган; музичний супровід Андрій Шуль, світляне оформлення — Володимир Змій.

ВЛАДИКА МСТИСЛАВ, АРХИЄПИСКОП УПЦ В ЗДА, ВІДВІДАВ ЦАРГОРОДСЬКОГО ПАТРІЯРХА, БУВ НА ВАТИКАНСЬКОМУ СОБОРІ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Як уже раніше інформовано, ВПреосвященніший Владика Мстислав, Архиєпископ Української Православної Церкви в ЗДА, впродовж листопада ц. р. побував в Европі, відбувши ряд зустрічей і розмов з провідниками українського церковного і громадського життя. Владика Мстислав зокрема відвідав столицю Східньої Церкви, Царгород, де його з усіми належними Архиєпископові почестями прийняв та привітав і гостив Патріярх Атанаґорас. Дня 21-го листопада ц. р. Владика Мстислав прибув з Царгороду до Риму. Свій побут у Римі Владика розпочав від відвідин Владики Митрополита Йосифа, щоб виявити Владиці Митрополитові своє особисте щире й глибоке розуміння його довголітнього страдництва у Христі і для Христа. На пам'ятку цієї зустрічі Владика Мстислав передав Владиці Митрополитові Йосифові наперсний хрест, як дарунок від себе і тих друзів та приятелів мирян, які уможливили Архиєпископові Мстиславові відбути подорож до Европи, а в тім і до Риму, до останнього в зв'язку з триваючим тут II-им Ватиканським Собором Католицької Церкви. Зчерги Владика Мстислав склав візити Впреосвящ. Митрополитові Максимові Германюкові і Архиєпископові Іванові Бучкові та зустрівся і познайомився з іншими українськими католицькими Єпископами, що саме в той час перебували

Високопреосвященний Архиєпископ Мстислав

в Римі. Крім того Владика Мстислав відвідав осідок ЧСВВ, де його прийняв протоархимандрит цього Чину, о. д-р Атаназій Великий. На пам'ятку цієї зустрічі Архиєпископ Мстислав передав о. протоархимандритові Служебник Української Православної Церкви, а о. А. Великий дарував Владиці Святе Письмо в українській мові, що оце щойно вийшло з друку трудами і коштом ЧСВВ. В суботу 23 листопада Архиєпископ Мстислав склав візиту в секретаріяті Християнської Єд-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

ХРУЩОВ ОБВИНУВАЧУЄ СТАЛІНА ЗА ГОЛОД В СССР 1947 РОКУ

Москва. — У своїй чотири і півгодинній доповіді, виголошеній в понеділок 9 грудня ц. р. в першому дні пленуму Центрального Комітету КПСС, Нікіта Хрущов з'ясовував важку господарську ситуацію Совєтського Союзу, спричинену цьогорічним недородом й обіцював, що уряд і партія готові поширити видатно продукцію добрив, щоб цим способом збільшити щорічні врожаї зернових культур в СССР. Стверджуючи при цьому конечність закупу пшениці й муки в капіталістичному світі, Хрущов виступив з гострими закидами на адресу свого попередника Сталіна, обвинувачуючи його й Молотова в продаванні збіжжя капіталістам в роки недороду і спричинювання цим голоду серед населення. „Є люди — казав Хрущов, згідно з повідомленнями західніх кореспондентів, — які дивуються, чому ми тепер купуємо пшеницю, коли в минулому, в роки з набагато меншими врожаями, як цьогорічний, ми завжди продавали ще пшеницю закордонові. Що можна відповісти таким людям? Якщо б зерно розподілювано серед населення згідно з методами Сталіна і Молотова, тоді й ми могли б продавати пшеницю також і цього року. Сталін і Молотов продавали зерно в той час, як в деяких областях нашої країни населення пухло з голоду або умирало з браку харчів. Так, товариші! Це факт, що в 1947 року в деяких районах, як наприклад на Курщині, люди вмирали з голоду. І в той час експортовано зерно до інших країн". Щоб потішити населення Совєтського Союзу, що тепер набагато краще, совєтський диктатор говорив далі широко про те, скільки то пшениці купує Совєтський Союз в інших країнах, щоб тільки засобити населення в потрібні харчі. Водночас із цим Хрущов говорив про заплянувану його урядом й партією широко розгорнену програму розбудови хемічної продукції, з допомогою якої, як він ствердив, можна буде подвоїти в 1970 році сільсько-господарську продукцію і забезпечити цим населення Совєтського Союзу перед дальшими евентуальними недородами. Ціллю розбудованої з допомогою великих державних інвестицій хемічної індустрії Хрущов визначив — 70 до 80 мільйонів тонн добрив, що могли б бути випродуковані в 1970 році. Розгорнений Хрущовим новий семилітній плян розбудови хемічної індустрії передбачає інвестування 42 більйонів рублів в цю ділянку, в тому 25 більйонів рублів на будову хемічних заводів і 8 більйонів рублів на досліди і продукування інших сирівцевих матеріялів, що їх можна було використовувати. як добрива.

Громада в Елизабеті відзначила Листопадові Роковини, склали $865.00 на цілі УККА

Елизабет, Н. Дж. — Місцева українська громада, відома зі своєї жертвенности на народні цілі, відзначила минулої неділі, 8-го грудня, роковини Листопадового Зриву і при цій нагоді склала $ 865.00 на цілі УККомітету. Свято - академія, влаштоване Центральним Комітетом українських організацій, започатковано співом американського гимну. Відкрив свято вступним словом місцетий український католицький парох всч. о. Р. Боднар, а проводив ним голова Центрального Комітету п. Мирон Пінковський. Святочну промову виголосив представник УКК мґр. Іван Базарко. У програмі виступали: Хор „Боян" під диригентурою п. Івана Задорожного, солістка Леся Васьків при фортепіяновому акомпаніяменті Л. Лакомі, шкільний хор, пластові новачки і новаки з інсценізацією, І. Соґор з фортепіяновим сольом та декляматори: Л. Костела, Варвара Сенчій, Марія Боднаренко, Б. Головінський — всі учні місцевої школи, та М. Демчишин, диригент шкільного хору. Оформленням сцени зайнявся І. Іваник. Збірку Національного Датку для УКК переводили М. Хитра й Іван Іваник. Свято закінчено співом українського національного гимну.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Старшобратський колоніялізм

Колишня царська Росія і її безпосередній наслідник, нинішній Совєтський Союз — це одна й та сама імперіялістична потуга, побудована з допомогою безупинних підбоїв, кривавих завоювань і колоніяльного визиску, що не мають собі рівних в історії. Справжній характер московського імперіялізму і колоніялізму часом розкривають репрезентанти західніх держав, виступаючи на форумі Об'єднаних Націй проти облудних і забріханих намагань совєтської й інших комуністичних делеґацій затаврувати ЗДА, Велику Британію, Францію та інші західні держави, як колоніяльні імперії, побудовані на підбоях і на визискуванні відсталих народів Африки, Азії чи Півд. Америки.

Совєтські представники в ОН, як і вся московська пропаґанда, заперечують твердження про російський колоніялізм не лише у відношенні до СССР, але навіть у відношенні до царської Росії, заявляючи, що Росія нікого не завойовувала, що всі народи, які перебували в її складі і потім опинилися під владою червоної Москви, приєдналися до неї добровільно і що це допомогло їм розвинути свою національну культуру. Ступінь забріханости совєтської пропаґанди можна перевірити не тільки на підставі праць старих російських істориків і істориків поневолених Москвою народів, але навіть на підставі самих совєтських видань 20-их і початку 30-их років.

Яскравим прикладом фальшування історії поневолених Москвою народів може бути святкований у жовтні цього року в СССР сторічний ювілей „добровільного приєднання" Киргизії до Росії. В статті, надрукованій у „Правді" з 30-го жовтня цього року, перший секретар ЦК компартії Киргизької ССР, Т. Усубаліев, заявив, що „в день славного ювілею — століття добровільного приєднання Киргизії в склад Росії — киргизький народ висловлює щиру вдячність і признання своєму старшому братові — великому російському народові, чиї багатирські руки добре серце і світлий розум принесли нам — киргизам — свободу". В подібному дусі виступив у київській „Радянській Україні" Болот Бамбетов, голова ради міністрів Киргизької ССР, заявляючи: „Сто років тому киргизький народ добровільно з'єднав свою долю з долею великого російського народу . . . В особі великого російського народу киргизи знайшли вірного, безкорисливого друга в боротьбі за свободу і щастя".

Цитуючи виступи цих киргизьких холуїв, видаваний у Ню Йорку Л. Лиманом пресовий бюлетень „Нотатник" слушно пригадав, що писала про завоювання і колонізацію Киргизії сама ж таки „Большая Советская Энциклопедия" в першому своєму виданні, в томі 32, виданім 1936-го року. „Колонізація Киргизії царатом, — читаємо там на стор. 377, — почалася в першій половині 19-го століття . . . Колонізаторська політика царської Росії вела до зубожения і вимирання киргизького населення, чисельність якого за десять років (1903-13) зменшилася на 7-10% . . . Киргизія була колонією (російського) царату . . . Колонізаторська політика російського самодержавства на довгі роки загальмувала розвиток виробничих сил . . . Вона викликала велетенське незадоволення і ряд повстань киргизького народу. Так, 18 травня 1898 року в Андижанському повіті спалахнуло повстання проти царату. 1916-го року, під час імперіялістичної війни, вибухло повстання, яке набрало великих розмірів і мало характер національно - визвольного руху . . . Для придушення повстання кинуто декілька полків піхоти, артилерії, саперні частини і т. д. У висліді придушення повстання киргизьке населення зменшилось на 30-40%, а втрата худоби досягла 60-70%".

Так допомагав „великий російський народ" своїми „багатирськими руками, добрим серцем і світлим розумом" здушувати свободу киргизького народу. І саме так відбувалося завойовування „безкорисливою" Москвою всіх інших народів — кавказьких, середньоазійських, сибірських — не кажучи вже про Україну і Білорусь.

Те, чого боїться Москва

Про ревеляції московського журналу „Оґоньок" у справі розкриття таємного монастиря Сестер Служебниць Пречистої Діви Марії у Львові вже була мова на цій сторінці в редакційній статті, написаній на підставі фраґментарних повідомлень західніх пресових аґенцій. Тепер, з одержанням оригінального, 46-го числа цього журналу з листопада цього року, є можливість розглянути докладніше деякі елементи з цієї нової совєтської атаки на віруючих в Бога, що, як доводять ревеляції „Оґонька", несуть ту віру живою в своїх душах, не зважаючи на десятиріччя цькувань і репресій.

Монастир Сестер Служебниць існував у Львові, згідно з приписами про монаші чини, у відокремленому будинку при вулиці Мучній ч. 43. Черниці цього українського католицького чину мешкали там у келіях з хрестами й іконами і мали окрему молитовню, в якій прихожі священики, здебільша вже репресовані в'язницею і засланням за свою вірність Українській Католицькій Церкві, відправляли реґулярно Служби Божі й молебні, уділювали Святих Тайн. Черниці строго дотримувалися монашого реґуляміну, мали свою настоятельку і зароблені за працю в шпиталях Львова гроші не зберігали для себе, а віддавали до спільної каси. Крім цього монастиря Сестер Служебниць, в репортажі журналу „Оґоньок" згадується ще монастирі Сестер Василіянок при вулиці Чернишевського і чину св. Вікентія при вулиці Куйбишева.

Рапортуючи про такий фактичний стан, авторка репортажу в „Оґоньку", якась Трубнікова, яка, як виходить, брала участь в наїзді совєтських органів безпеки на монастир Сестер Служебниць і на інші монастирі, намагається представити все в глумливо - принизловому світлі, прирівнюючи черниць до . . . „хрестових дам" на картах до гри, називаючи монастирські каплиці „дивовижними кімнатами" чи пак „костюмерними", в яких відбувалися „чудернацькі вистави", Святе Причастя . . . з пиятиками і т. п. В скринях цього монастиря авторці, чи пак авторам репортажу, ввижалися речі, яких там напевно не було: „синьо - жовті прапори бандита Бандери", „антисовєтські фальшивки", американські доляри. І такими реквізитами з контрабандної практики — долярами, польськими злотими, годинниками тощо — сповнені й усі додані для ілюстрації репортажу „автентичні" фотографії.

Репортаж доповнюється ревеляціями про сестру Катерину Кренту, яка розносить . . . релігійну літературу по підльвівських селах.

Ціль надрукованого в „Оґоньку" репортажу дуже виразна. Пов'язуючи релігійну відданість і діяльність черниць українських католицьких підпільних монастирів з контрабандою валюти і різних дорогоцінностей, совєтські чинники хочуть застрашити мужніх і витривалих у своїй вірі і в своєму обряді черниць і священиків можливостями адміністраційного чи судового покарання за . . . спекуляцію. З другого боку, такого роду репортажами намагається режим відстрашити від віри і від Бога і від визнавання Христової науки широкі маси населення.

Але найгостріше вістря „оґоньковських" ревеляцій заховане в його закінченні — пригадці про Ярослава Галана, вбитого нібито за те, що хотів показати світові, „що таке унія" — і попередженням, що саме цю „унію", тобто Українську Католицьку Церкву, хочуть провести до СССР „контрабандою та продати з-під поли". Ця „унія", як виходить з репортажу „Оґонька", страшніша для большевизму за опіюм, контрабанду валюти чи вогнепальної зброї. І тому такий крик зчиняють вони, що ця Церква може відродитися колись, наче той Фенікс із попелу.

Ярослав Курдидик

КРЕМЛІВСЬКІ КЛОПОТИ З ХЛІБОМ І МАРШАЛАМИ...

З висловів і стверджень західніх політичних провідників можна легко виловити три основні питання: 1) в якій мірі твердою слід уважати позицію Хрущова під сучасний момент у Кремлі? 2) чи діють там тепер якісь політичні чинники, що намагаються скинути Хрущова з тієї линви, по якій він ходить, починаючи від пропам'ятного дня „розвінчання" Сталіна? 3) чи в інтересі Заходу, в першу чергу ЗДА, допомагати Хрущову зберегти його обличчя, підписуючи з ним атомовий договір і „вигладжуючи шорсткі місця" у політичному напруженні між цими двома країнами, аж до продажу пшениці, яким ЗДА підсилюють не лише економіку СССР, але посередньо і політичний та економічний потенціял?

У Вашинґтоні, Лондоні, Парижі і Бонні совєтські емісари запевняють західніх дипломатів і журналістів, що коли Хрущов має останнім часом деяку, навіть зростаючу, опозицію всередині комуністичного бльоку, то це тільки тому, що він з усіх сил намагається поглибити із Заходом коекзистенцію, яка виключила б всякі можливості зудару. Опозицію вони представляють, як відмираючу кліку звеличників „сталінського курсу", основна мета якого перешкодити Хрущову в реалізації його миролюбних плянів.

Та як би ці емісари не вибілювали свого „боса", він часом крутне хвостом якраз не в той бік, в якому слід було б очікувати. Доказом цього є задержування американських конвоїв до Берліну, та ще з прихвалками, мовляв, „зроблено це з мого особистого доручення", або арешт проф. Барґгорна, яким замішав Хрущов велику ложку дьогтю в бочку культурно - обмінного меду.

Може й має слушність европейський кореспондент Асошіейтед Прес, Л. Деннен, який у своїй останній кореспонденції під заголовком: „Хрущовська зиґзаґувата лінія" пише, що Хрущов, який хоче засісти із Заходом при одному столі, а водночас затримує американські конвої, поводиться, як ненормальна людина: хапає сіль і кидає її дядькові Семові у вічі . . . Таку поведінку Деннен пояснює тим, що Хрущов хоче перед своєю опозицією показати, нібито він не боїться Заходу, мовляв, дивіться, яку дулю відважуюся підсунути йому під носа.

Л. Деннен пригадує, що стара большевицька ґвардія, яку Хрущов, здавалося б, вислав був на смітник, в першу чергу маршали Жуков, Конєв і Тимошенко, а також „антипартійна група" на чолі із Молотовим і Маленковим, використовують хрущовські невдачі в економіці, переносячи їх у політичну площину. Вони та їхні симпатики, яких Хрущов так безжалісно відсунув від кремлівського корита, потайки мобілізують громадську думку, щоб притиснути Нікіту в кут і з поміччю „палатної революції" усунути його від влади.

Немає ніякого сумніву, що підписання атомового договору і намагання поширити його й на космічні простори створило Хрущову ореол у комуністичному світі, як „миролюбному політикові", який старається на свій лад запобігти війні. В країнах комуністичного бльоку немало є людей, які пригадують з останньої війни прислів'я — „льотчики у нас отважниє, но самольоти бумажниє". Це прислів'я, достосовуючи до сучасних можливостей, вони розуміють так, що поки Совєтському Союзові вдасться зранити ЗДА, по ньому тарахнуть з такою силою, що залишиться від нього тільки „географічне поняття".

Але водночас серед членства КПСС зростають симпатії до вищого командного складу армії, який допоміг врятувати в останній війні Совєтський Союз. Рядові комуністи здають собі справу з того, що і в майбутній війні не партія з Хрущовим, як „великим полководцем" у проводі, а в першу чергу генералітет, який уже виявив свої мілітарні здібності, оборонятиме те, що можливе буде оборонити.

Висновки коментатора Деннена вносять чимало нового у насвітлення того процесу, який відбувається в СССР. Вони цікаві для американського читача і напевне запізнають його з деякими деталями тієї м'ясорубки, що перемолола вже не одного большевицького „світоча". Для нас, українців, ці справи відомі, і ми радіємо, що поволі починають їх розуміти чимраз більше американців.

На цю тему пише також колишній шеф морських операцій, адмірал Бирк.

„Останнім часом, — стверджує адмірал, — усі спроби злагіднити відносини між СССР і ЗДА ми, американці, приписуємо лише Хрущову. Не розумію, чому в теперішній добі, в якій, як ніколи досі, основні ходи політики вирішає мілітарна сила, не слід було б звернути нашу увагу на цей рішальний чинник..

І тому, — продовжує адмірал Бирк, — ЗДА допускаються великої помилки, допомагаючи СССР вийти з економічної скрути. На мою думку, ніякий нарід не бунтується проти тиранства, коли йому наполовину добре, а наполовину зле, але бунтується він тоді, коли його безправством і голодом доведуть до такого стану, що він собі скаже: „Буду ламати і перевертати все. На мене чекає загибіль, а так, може, прийде якась зміна". Тож слідкуймо не лише за тим, як формує своє відношення до нас політична большевицька верхівка, але й за тим, що думають большевицькі головнокомандувачі, їхній генералітет, оцінюймо, скільки вартий совєтський вояк, якого змушуватимуть обороняти лад, проти якого він буде бунтуватися. Большевицький військовий провід дивиться на всі ці справи тверезо, і він напевно має ясний образ, як поведуться на випадок війни совєтські маси. Ці військові фахівці виразно уявляють, куди вести СССР і чи він буде здатний витримати удар, якого так хитро уникає Нікіта Хрущов".

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО — БОЛЮЧЕ МІСЦЕ КОМУНІЗМУ

Ще Ленін мріяв, що комуністична партія, зробивши 100 тисяч тракторів і посадивши „мужика на трактор", переборе всі перешкоди і швидко збудує комунізм. 21 січня 1964 року мине 40 літ від дня смерти Леніна. В СССР напродуковано далеко більше, як 100 тисяч тракторів. Але сільське господарство не йде вперед.

П'ять років тому Хрущов обіцяв догнати й перегнати Америку в продукуванні молока й м'яса, але мусить тепер купувати мільйони тонн пшениці у вільних країнах. Держава з величезною засівною площею і численною хліборобською людністю — СССР не може своїми засобами прогодувати своє населення.

В країнах Заходу є немало журналістів, які виправдують кризу совєтського сільського господарства у 1963 році посухою і неврожаєм. Такі „совєтологи" чомусь забувають, що на тій самій території в царській Росії хліба вистачало. З самої України перед війною 1914 року експортовано в країни Західньої Европи щороку понад 5 мільйонів тонн збіжжя, багато рогатої худоби, овець і т. д. Посуха 1890 року над Волгою примусила людність голодувати, але була поміч державна й громадська і не було того вимирання, якого зазнали Україна і Поволжя в 1921-22 роках. Голод 1933 року в Україні був спеціяльно зорганізований Москвою, хоч в Україні не було тоді неврожаю.

Тому, коли говоримо про теперішню катастрофу сільського господарства в СССР, то мусимо ствердити, що причиною цього є не кліматичні умови, а злочинна система, накинута хліборобам большевицькою диктатурою. Кожний знає, що робітник тоді охоче працює в підприємстві, коли за роботу одержує достатню плату. Це називають персональною заінтересованістю.

Комуністична партія не може й не хоче задовольнити інтересів селян-хліборобів, силою загнаних у колгоспи. Селянин мусить віддавати державі продукти своєї праці майже задурно. Тому праця в колгоспах іде мляво, „аби день до вечера", як на панщині сто років тому. Зате селянин вкладає всю свою енергію в малесеньку присадибну ділянку і цим у великій мірі забезпечує життя своїй родині; з тієї ж ділянки може він дещо продавати на вільному ринку.

Комуністична партія мусить миритися з присадибними ділянками селян, бо без продуктів цього приватного сільського господарства не може міська людність обійтися. Це — наявний доказ повного краху колгоспної системи. Але не тільки це. Поряд з колгоспами, де селяни працюють за мізерну оплату на „трудодні", є ще так звані радянські господарства — радгоспи, в яких робітників оплачують як у державних підприємствах. Але й у радгоспах диктаторська партія мусіла дозволити присадибні ділянки, що їх радгоспники обробляють індивідуально.

Комуністичній партії індивідуальні городи колгоспників і радгоспників — це немовби сіль в оці. Вона б їх охоче зліквідувала. Але, як зазначає московська „Літературна Газета" з 1 листопада ц.р., наміри деяких „суб'єктивно чесних людей" скасувати присадибні ділянки суперечать програмі партії.

Звичайно, це вигадка. Партія є за загальну колективізацію сільського господарства. Але вожді компартії добре знають, що колгоспна система не може забезпечити харчування людности. Тому доводиться цим фанатикам уже більше як 30 років терпіти, поряд з нерентабельними колгоспами й радгоспами, приватне сільське господарство, як єдиний рятунок населення країни: присадибні господарства дають міській людності яйця, молоко, курей, чого від колгоспів і радгоспів не можна сподіватися.

Ця перемога приватного сільського господарства над державною панщиною в СССР показує короткозорість тих „совєтологів", які твердять, мовляв, колгоспи „навіки" лишаться навіть після повалення комуністичної диктатури.

П. А.

Спікер Палати Джан МекКормек про право наслідування на становищі президента

Вашинґтон. — Спікер Палати Репрезентантів 72-річний Джан МекКормек в дискусії з представниками щоденника „Ню Йорк Таймс" заявив, що хоч він є на першому місці в наслідстві президента Джансона, то він не матиме нічого проти того, щоб Конґрес змінив теперішнє право наслідства на президентськім становищі. Справа в тому, що, згідно з теперішнім законом про наслідство на президентськім становищі, на випадок нової потреби мав би бути спікер Палати, а коли б треба було дальшого наслідника, то президентом ЗДА мав бо бути 86-річний тимчасовий президент Сенату сенатор демократ з Арізони Карл Гейден. Аж після нього наслідником президента міг би бути державний секретар Дін Раск, а після нього інші члени Президентового кабінету. В політичних колах звертають увагу на те, щоб можливим наступником президента на випадок такої потреби міг бути хтось із молодших політиків, які краще поінформовані про дії уряду, ніж представники законодатної частини уряду. Спікер Палати чи президент Сенату не є добре поінформовані про праці виконної частини уряду. Теперішній закон про наслідування на пості президента ЗДА ухвалено в 1947-му році, і тепер виявляється, що він не завжди був би добрим, бо тепер могли б стати президентами цієї країни люди в такому віці, які є застарі до виконування такого важливого становища.

● **Від суботи 7-го грудня** пані Кеннеді живе зі своїми дітьми Керолайною та Джаном в домі державного підсекретаря Аверелла Гаррімана. Пані Кеннеді живе в самоті в джорджтавнському домі, а діти разом із 7-річною кузенкою Сидні Ловфорд, дитиною сестри покійного Президента, виїжджають до поблизького парку, щоб там бавитися.

Безконтрольний продаж зброї

Жахливе убивство президента Джана Ф. Кеннеді звернуло, врешті, увагу широких кіл населення, зокрема членів Конґресу, на диковинну, зовсім незрозумілу в широкому світі практику: продаж вогнепальної зброї поштовою дорогою.

Комуністичний фанатик Лі Г. Освалд, убивник президента Кеннеді, як відомо, „леґально" дістав у свої руки цей пекельний інструмент — італійської продукції далекобійний кріс з телескопом у горішній його частині. Американська й світова опінія широко коментує цей факт, бо такий безконтрольний продаж „аматорської" зброї допоміг окаянному вбивникові в Далласі довершити страшне діло.

На терені ЗДА є кілька висилкових фірм, які довгими роками реклямують в другорядних часописах і журналах свій злочинний арсенал. Як легкодушно відбувається поштова трансакція з цим крамом свідчить історія з убивником президента Кеннеді: за дванадцять із чимось долярів, висланих на адресу фірми „Клайн Спортінґ Гудс" в Шикаґо, і то під фальшивим прізвищем, державна пошта доручила йому кріса, який перетяв нитку життя керманича державного корабля найбільшої потуги світу . . .

За існуючим досі законом, кожний громадянин ЗДА може замовити собі мисливського кріса в такій спортовій крамниці, коли він має не менше як двадцять один рік життя, не був засуджений за кримінальні злочини і не ухиляється від судового слідства. Підписавши такий „афідейвит" на клаптику паперу, вирізаному із сумнівної вартости журналу, кожний покупець без великого труду дістане поштовим шляхом цей товар. Ніхто не журиться — скільки правди є в такому замовленні.

За інформаціями Еф-Бі-Ай, на терені ЗДА кожного року розходиться від 500 до 1 000 штук крісів італійської продукції, одним з яких підступно замордовано президента Кеннеді. А скільки соток і тисяч крісів американської продукції висилають щороку ці „спортові крамниці"?

Як подають часописи, найбільший попит мають кріси того типу, яким убито покійного Президента. Це легкий і практичний в орудуванні навіть ляїка тип, уживаний італійською армією під час другої світової війни. З Італії замовляють їх деякі фірми у великих кількостях. В каталозі шикаґівської фірми, біля світлини цього італійського кріса, подано такий текст: „6.5 італійський кріс, найновіший мілітарний тип, лише сорок цалів довжини, вага 7 фунтів; певний і цільний, безпечний для пальців, 6 набоїв. Ціна $17.78".

Через кілька днів після жахливого убивства в Далласі ряд конґресменів категорично заявили, що в найкоротшому часі злочинна практика поштового пересилання і безконтрольного продажу вогнепальної зброї буде унормована окремими ухвалами Конґресу.

В червні цього року директор Еф-Бі-Ай, Дж. Едґар Гувер, повідомляв публічно: „Дуже легкий для кожного спосіб дістати у свої руки пальну зброю у великій мірі збільшує злочинність у ЗДА". При цьому він заявив, що поштові замовлення на кріси італійської продукції повинні привернути увагу міродайних чинників.

У серпні цього року конґресмен Дадд вніс у Конґресі спеціяльний законопроєкт, що вимагає розпочати слідство над небезпечною практикою висилання крісів через пошту на підставі оголошень в журналах і часописах. На жаль, ця важлива справа застрягла у Вашинґтоні. Треба сподіватися, що жахлива трагедія в Далласі покладе край надужиттям.

Величезна кількість небезпечної зброї знаходиться в руках громадян, зокрема молоді, кримінальних злочинців, ненормальних осіб, як також справжніх мисливців. Відібрати цю зброю у безвідповідальних осіб — фізично неможлива справа, але треба, нарешті, взяти під найгострішу контролю дальший продаж цього смертоносного заліза. Катастрофа в Далласі бодай під цим оглядом уздоровить суспільство.

Т. К.

Марія Демидчук

ПЕРЕСЕЛЕНЧИЙ ОСЕРЕДОК ЗУАДК В НЮ ЙОРКУ

В першій половині жовтня 1963 р. на сторінках „Свободи" читали ми про ту велику працю, яку ЗУАДК виконав на протязі 20 років свого існування. Але історія ЗУАДК не була б повною, якби до неї не додати хоч в загальному про переселенчі осередки, які діяли по більших містах Америки, а в Ню Йорку особливо.

Тому, що всі протоколи і листи переселенчого осередку в Ню Йорку переслано до головної канцелярії ЗУАДК в Філядельфії, свій допис уклала я на підставі особистих записок і всього того, що осталось у моїй пам'яті.

Праця переселенчого осередку в Ню Йорку спиралася на чотирьох жінках: Анні Курило, Катрі Пелешок, Іванні Беналь і Марії Демидчук. Почалася вона з ходження до порту з рамени Українського Католицького Комітету на припоручення бл. п. о. Антона Лотовича, декана з Бруклину, щоб зустрічати наших скитальців. Ми мали допомагати людям при перевірці їхнього баґажу, інформувати їх про всякі справи, зв'язані з приїздом до Америки.

Першою нашою скиталкою була пані Стеців. Вона, як народженка Америки, приїхала з 9-місячною дитиною перша, а чоловік прибув пізніше. Нею не було трудно опікуватись, бо міська добродійна організація стала нам до помочі. Це було 1946 року.

Така наша праця, цебто ходження до порту на поміч нашим людям, тривала до грудня 1948 року, коли то прибув до Ню Йорку корабель „Генерал Блек" з людьми, яких допущено до ЗДА на основі т. зв. закону ІРО. Перед тим прибували скитальці на основі закону Трумана.

У той день Нюйоркський порт офіційно вітав утікачів з - поза залізної заслони — музикою і промовами. Урочистість зустрічі у великій мірі підкреслювала присутність достойників міста, зокрема посадника, яким був тоді Вілліям О'Дваєр. Від католицького комітету приїхав до порту сам кардинал Спелман в асисті священиків і світських осіб, від українського католицького комітету — о. Любачівський.

Весною 1948 року звернувся до мене голова ЗУАДК д-р В. Галан з пропозицією створити в Ню Йорку переселенчий осередок. Ми скликали збори представників організацій та окремих громадян, які інтересувались приїздом наших людей, і вибрали управу осередку з таких осіб: Марія Демидчук — голова, о. Ігумен Засійбіда — містоголова, Анна Курило — екзекутивна секретарка, Катря Пелешок — касирка. Спільними силами винайняли ми кімнату на офіс, купили крісла, стіл, канцелярійне приладдя та ін., і так, крім ходження до порту, приступили до праці, в якій не мали жадного досвіду.

З часом, коли скитальців приїжджало щораз більше, наша діяльність стала прибирати певних форм. До переселенчого осередку приходили люди за порадами щодо праці, мешкання, соціяльного забезпечення, пошукування за родиною.

Коли ЗУАДК дістав дозвіл на висилання ашурансів і спроваджування наших людей до Америки, переселенчий осередок розгорнув роботу на повну широчінь.

Перший корабель з нашими людьми, які приїхали вже на ашуранси ЗУАДК, прибув у січні 1949 р. до Бостону. Взагалі до Бостону прибувало тоді доволі багато кораблів, і з приємністю треба сказати, що бостонці на чолі з Миколою Давискибою, головним радним УНСоюзу, мали добре зорганізований переселенчий осередок, який дав велику поміч нашим скитальцям. Пані Давискиба, Мороз й інші приготовляли в дальшу дорогу приїжджим канапки, овочі, молоко.

Два кораблі, на яких були українці, приїхали до Ню Орлінсу, і тамошні громадяни з п. Зозулею на чолі також дали собі з ними раду.

До Бостону, одначе, завжди їздили ми з Ню Йорку, бо в нашому офісі екзекутивна секретарка А. Курило приготовляла документи для новоприбулих — адреси спонзорів, білети на залізницю та інш.

Коли ми вперше появилися в Нюйоркському порті, в польському деннику „Нови Свят" наступного дня надруковано на першій сторінці широке повідомлення під заголовкам „Українці мають свій комітет". В тім повідомленні докладно описано, як ми явились до порту з своїми працівниками, таблицями, написами і т. п. І тут же в редакційній примітці зроблено гіркий докір полякам, що вони, хоч їх далеко більше, не зробили того, чого діпняли українці. Ту новинку „Свобода" передрукувала в цілості.

В міру того, як ЗУАДК висилав ашуранси, наша праця набирала дедалі більшого розмаху. Нас четверо жінок відвідували порт щодругий день. Траплялися дні, коли прибувало й по два кораблі, тоді ми зверталися за поміччю до нашого громадянства. На наші заклики являлося багато жінок і чоловіків навіть з-поза Ню Йорку — з Асторії, Бруклину і Нюарку.

Мушу згадати про деяких осіб, які тоді допомагали нам у порті, а саме — п-ні М. Марусевич, С. Абрагамовську-Грицько, Є. Левицьку, К. Моторну, М. Харамбуру, Д. Кульчицьку, Ю. Свідерську, з чоловіків — Якова Удича, Гаврищенка, Дубаса, пок. С. Угорчака, І. Ластовецького, П. Барана, С. Демидчука. Допомагали в переселенчій акції і новоприбулі з Ню Йорку, як п-і Захарчук, Я. Трембіцька, Г. Яремчук, В. Коваль, брати Фесаки і п-і Шох. З Нюарку багато праці поклали п-і А. Настюк, А. Онищук (Ворнер), вже пок. Р. Залепська і ін.

Не можу також поминути мовчанкою місцевих комітетів, до яких посилали ми людей з Ню Йорку. Ті комітети, в яких працювали переважно жінки, займались вже влаштуванням людей на місцях.

Говорячи про цю діяльність, скажу, що це не була романтика, а була тяжка, чорна праця. Переживали ми сумні, а часто й комічні моменти.

Ось, наприклад, приїхала до Ню Йорку наша селянка з Волині і привезла з собою кілька ґатунків насіння буряків, моркви й ріпи. Митний інспектор, вирішивши, що жінка привезла опіюм, послав за спеціялістом. Поки той спеціяліст прибув, ми малощо не спізнилися з цілим транспортом на стацію. Коли я опісля запитала нашу селянку, для чого вона везла те насіння, та ж в Америці можна його всюди дістати, вона з ентузіязмом відповіла: „Але ж, пані, це насіння з України, а таких буряків, як на Україні, ніде нема". Може й правда, подумала я.

Траплялися й сумні випадка. Ось, наприклад, приїхала вдова з трьома маленькими дітьми, а спонзор відмовився її прийняти. Але й ці тяжкі справи ми якось розв'язували з поміччю добрих людей, як впр. о. Пащак ЧСВВ.

(Закінчення на 4-ій стор.)

Михайло Лисогір

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ІНСП. ЛЕВА ЯСІНЧУКА

(Грудка землі на свіжу могилу)

Несподівано, хоч на 82 році життя, відійшов з цього світу 12 жовтня один з найстарших діячів українського шкільництва, сл. п. Лев Ясінчук. У часі похоронів появилися в нашій пресі короткі згадки про небуденну постать педагога та громадського діяча, що більше як півстоліття трудився для Великої Ідеї. Але його замітна діяльність на різних відтінках культурного й громадського життя просто приневолює молодших його сучасників змальовати, хочби найпобіжніше його життєвий шлях, послуговуючись не тільки власними спостереженнями, але й його споминами", з якими автор цих рядків мав нагоду зазнайомитися.

Лев Ясінчук народився в містечку Білобожниця, Чортківського повіту. Батько його був доволі заможним господарем і активним громадським діячем. Після закінчення початкової освіти в рідній місцевості й середньої в Бучачі, Львові та Станиславові, розпочинає в 1902 р. свою вчительську працю в чортківському повіті в селі Косові, а відтак у Паушівці (по одному рокові). У Паушівцях зорганізував читальняний хор, що співав у церкві та на врочистих національних виступах. За оснування „Січі" в родинному містечку, Білобожниці і за підготовку до заснування „Січі" в селі Паушівці, відібрала йому австро-польська влада право навчання в Чортківському повіті, і він перейшов на вчительську працю в сусідній, Гусятинський повіт, де до п'ятьох місяців побув на трьох учительських посадах (Личківці, Мшанець, Пробіжна). З кінцем шкільного року шкільна влада звільнила його зовсім з виконування учительської служби. У 1905 році перейшов Лев Ясінчук на Буковину і вчив у селах Лукавець н. С., Вовчинець, Замістя, а від 1909 р. в селі Оршівцях. І на буковинському терені не залишає громадської й культурно - освітньої діяльности. Найвидатніші висліди були в Оршівцях, де прослужив на так званій сталій посаді, найдовше. Багато зусиль та праці вложив він у будову величавого Українського Народного Дому, в ті часи найбільшого й найкращого в селах Буковини. Велику залю на зібрання й театральні вистави розмальовано й прибрано в українському стилі. Тому то в цій залі улаштовувало деколи свої вечірки Українське Студентське Товариство „Січ" в Чернівцях, привозячи власну музику.

Коли на Буковині закінчилося т. зв. право пропінації, Лев Ясінчук, уже як громадський радний, виступив з молодечим запалом проти коршми в селі. Цікаве, що навіть деякі радні, що любили попити, тримали з Ясінчуком. Не поміг ані натиск усяких „потентатів" та влади, ані спроби перекупства. Оршівці залишилися без коршми, аж доки Лев Ясінчук не пішов на війну. За це мав він багато неприємностей, бо всякі громадські „п'явки" та їх поплечники, піддержувані горілкою, заворушилися. Почалися напасті в черновецькій німецькій пресі, що Ясінчук спроваджує зі Львова зшитки для школи, щоб діти не купували буковинських виробів, що він їздив два рази до „Росії" (в дійсності на Україну), що до нього приходять з „Росії" часописи (це була „Рада" і журнал „Світло"). Зроблено доноси до адміністраційної і шкільної влади, що він є ворогом Габсбурґів та, що як громадський радний, поводиться, як „диктатор", приводить перед громадську канцелярію на час засідань „банду озброєних буками" січовиків, які погрожують буками крізь вікна тим радним, що хотіли б інакше голосувати, як того хоче Лев Ясінчук. За ті закиди ставав Ясінчук перед „Дисциплінарним Судом" у Чернівцях, який тільки зогляду на його гарні висліди праці в школі, вирішив справу „компромісово", здержавши йому одне підвищення платні.

До першої світової війни співробітничив у чернівецькому щоденнику „Буковина", в студентському журналі „Промінь", двотижневику „Україна" та особливо в „Каменярах" органі „Вільної Організації Українського Учительства на Буковині", що крім станових і педагогічних статтей містив теж статті проти занадто угодової політики української репрезентації на Буковині. У 1912 і 1913 рр. відбув поїздку по Придніпрянській Україні, що її описав у згадуваних „Каменярах". У часі тих поїздок познайомився з Евгеном Чикаленком, Сергієм Єфремовим, Дмитром Дорошенком, п-ні Шерстюк і з Дмитром Яворницьким. На вакаційних учительських курсах у Києві, Полтаві й Катеринославі познайомився з багатьома українськими учителями і з деким з них удержував дружнє листування. Повернувши домів, дописував принагідно до київської „Ради".

У першій світовій війні служив старшиною в австрійській армії на російському, румунському й італійському фронтах. По розпаді Австрії зголосився до служби в УГА. У її рядах перебув поручник Лев Ясінчук усю кампанію визвольної боротьби і за це був нагороджений Пропам'ятним Хрестом УГА, Хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом.

По війні осів Лев Ясінчук наново в Оршівцях, вдержуючи рідню зі скромних сільських заробітнів (деколи і в натурі), бо румуни не тільки не приняли його до учительської служби, але ще два рази арештували і ставили перед воєнний суд 8-ої дивізії в Чернівцях. Після другого ув'язнення в 1923 р. пощастило йому перенестися до Галичини й одержати працю в Головній Канцелярії Товариства „Рідна Школа" у Львові. На становищі організатора цієї установи прослужив Лев Ясінчук аж до приходу большевиків у 1949 р. Своєю ініціятивою, тактом і працею, знаходячи прихильне наставлення й апробату керівних чинників, причинився він у великій мірі до закріплення й поширення тієї інституції, що відіграла таку велику й поважну ролю в розвитку українського шкільництва в Галичині за польської окупації.

Він об'їхав майже всі міста, містечка та багато сільських громад у Галичині з рамені української найвищої шкільної Установи „Рідна Школа", в організаційних і шкільних справах. Завдяки його ініціятиві й праці збільшилася мережа шкіл і кружків „Рідної Школи", коло 2,000 перед 1939 р. з поверх сто тисяч членами.

У довір'ї до нього висилала його „Рідна Школа" за згодою всіх тодішніх українських центральних установ у Львові, частинно і їхнім коштом двічі до Америки для наладнання збільшеної допомоги на потреби приватного українського шкільництва в Галичині. В 1928 та в 1929 рр. й 1931—2 рр. об'їхав він З'єдинені Держави Америки, Канаду, де на прилюдних вічах у місцевостях більшого скупчення української еміграції вияснював вагу рідного шкільництва на тлі тогочасних відносин у Польщі та закликав до збільшеної жертвенности на його потреби. По повороті до Львова написав дві книги про Америку й українську еміґрацію, а то „За океаном" і „Для Рідного Краю".

Понад 10 років перед вибухом другої світової війни був головою професійної організації українських працівників в українських установах під іменем „Союз Українських Приватних Урядників Галичини" (в скороченні СУПРУГА) і для розвитку цієї організації вложив багато праці й енергії.

Визнаючи велику ролю української пісні й театру в розвитку національної свідомости й культури, був він не тільки любителем цих ділянок мистецтва, але й працював для їхнього розвитку. Був дириґентом співацьких товариств „Боян" у Вашківцях н/Черемошем на Буковині й Снятині, уладжуючи прилюдні концерти. В аматорських театральних гуртках ставив Ясінчук тільки поважний репертуар, як у селі, так і в місті. У Львові належав до „Театральної Комісії при Просвіті", що при помочі журналу „Аматорський театр" керувала тими гуртками. У цьому журналі містив Ясінчук свої статті та театральні справи.

Попри всі свої щоденні заняття знаходив Лев Ясінчук час, щоб написати 11 книжок, які вийшли друком. Крім уже згадуваних варто навести ще й такі: „50 літ Рідної Школи", „Рідна Школа в ідеї і житті", „Українське дошкілля", (головна редакція збірної праці), „Поміж морями (подорож по Данії й Голляндії), й інші. Поміщував також свої статті в українській пресі в Галичині, а від часу побуту в Америці, також в американській і канадійській пресі, в Альманахах і Календарях УН. Союзу, а в його органі „Свобода" дописував постійно повних 20 років. Зазнайомлення з давнішою українською еміґрацією в ЗДА і Канаді, дало йому нагоду вдуматися в її піонерське життя і він залишився звеличником її праці для України й Америки. З великим теплом написав багато фейлетонів у львівському „Ділі" про цю іміґрацію, а з прибуттям на постійний побут до ЗДА написав, безіменно, історію тієї еміграції у „Великій Історії „України", що під редакцією проф. Д. Дорошенка вийшла у Видавництві Івана Тиктора в Канаді. Крім того написав він ще такі праці: „Шкільна освіта на українських землях" (огляд розвитку школи на Україні за тисячліття „Свобода" 1953), „Українське шкільництво поза українськими землями" (календар УНС-у за 1954 рік) „Українські школи в ЗДА" (календар УНС-у за 1951 р.), „Українське шкільництво у Львові" (Ювілейний Збірник „Червоної Калини", під заг. „Наш Львів", виданого в 700-ліття Львова), „Українське народне шкільництво на Буковині" й багато інших. Був теж співробітником обох Українських Енциклопедій (довоєнної й післявоєнної.

Першу большевицьку окупацію Галичини перебув Лев Ясінчук у Львові.

З початком німецької окупації покликали його провідні українські громадяни до управи шкільництвом у Львові. Відтак з доручення вже німецької цівільної влади був інспектором народного українського шкільництва, у „Львівському дистрикті". По відступі німецької армії з Галичини, опинився у Кракові і з доручення шкільної влади працював довший час в українському шкільництві на Лемківщині на становищі інспектора.

Під натиском большевиків переїхав Лев Ясінчук через Словаччину до Австрії, осідаючи в столиці Тиролю, в Інсбруку, де під покровом „Братства св. Андрія" основаного й керованого Всч. о. Юстином Гірняком, організував українські школи для дітей українських втікачів і був інспектором тих шкіл аж до свого виїзду до ЗДА. В Інсбруці приготовив до друку „Українську читанку для 2-ої кляси народних шкіл", написав особисті спогади й повістевий нарис з життя скитальців, „Данина Молохові", якого три розділи були друковані в американській „Свободі".

Уже в старшому віці прибув Лев Ясінчук на сталий побут до ЗДА. І хоч був знаний на новому терені, то вдача його не дозволяла йому просити про відповідне заняття серед своїх і тому опинився на фізичній роботі там, де його радо прийняли й радо тримали, як солідного робітника. Скромний заробіток доповнював старечою пенсією, якої дослужився в Америці. Пера не кидав, але писав джерельні праці для ВУАН, для англомовної книжки про Львів, для Січового Альманаха, що приготовляється в Едмонтоні в Канаді та статті, замітки й рецензії у „Свободі". Шкільна Рада при УККА назначувала його кількакратно інспектором Шкіл Українознавства на терені Ню Йорку й поза Ню Йорком. Він цю функцію виконував дуже солідно. Треба жаліти, що Управа Шкільної Ради вже в перших роках своєї діяльности не зааньґажувала його до сталої праці в нашому українському шкільництві на будь-якому пості. Своїм педагогічним та організаційним досвідом він міг внести багато корисного в розбудову рідного шкільництва і на новому терені.

В історії українського шкільництва займе сл. п. Лев Ясінчук заслужене місце. Його сміло можна зачислити до цих „каменярів" Івана Франка, що лупали скалу і будували шлях, по якому мало прийти нове життя, за яке змагалися, трудилися й боролися. Всі вони на чолі з Великим Франком жили для Великої Ідеї, вірили в неї так, як вірив їхній духовий провідник, який цю віру висловив у своїй геніяльній поемі „Мойсей".

Іван Кедрин

БОРИС КРЮКІВ

З нагоди його першої виставки в Ню Йорку.

Борис Крюків — відомий українським мистецьким колам і тим нечисленним щасливцям в Америці, які придбали його образи, привезені земляками з Арґентини. Коли його приятелі в Буенос Айресі і Ню Йорку намовляли його влаштувати тут свою виставку, він нерадо погодився на цю, як сказав, „авантюру". Надзвичайно скромний — не прикладає великої ваги до своїх творів, яких — як, зрештою, більшість мистців — не тямить, скільки їх та які коли намалював і кому вони попались.

Борис Крюків

А створив їх чимало, бо вже не молодий: має тепер на 68-ий рік. Народився в малому містечку Басарабії, дитинство й юнацькі роки перевів на Поділлі, в Кам'янці Подільському, потім у Вінниці, де скінчив гімназію. Мистецьку освіту дістав в Київській художній школі. Вперше почав виставляти в галеріях Києва у 1918 році. Західні українці вперше познайомились з його образами на виставці у Львові в 1943 році; він звернув увагу своїми типами козаків і композиціями з тематикою Козаччини і в тому жанрі він по нинішній день незрівняний мистець. Переїхавши на Захід — виставляв образи в Лінці й Зальцбурзі. Каже, що в Австрії зробив впродовж 4-ох років кількадесять портретів, які залишились в приватних збірках австрійців. Переїхавши до Арґентини, швидко здобув собі там славу, поруч з гуртом інших видатних українських мистців, які туди попалися та які, проте, здебільша тепер уже в ЗДА. Він мав 9 виставок у найкращих галеріях Буенос Айресу, де живе постійно. Від 13-ох років працює, як ілюстратор у великому книжковому видавництві „Ель Атенео". Його ілюстрації до люксусового видання „Тисяча й одної ночі" в 1950 році були своєрідною сензацією. Після того ілюстрував такі ж видання творів Едґарда По, Данте, Бокачіо, Сервантеса, Анатоля Франса, Еміля Золі й інших клясиків, альбом клясичного еспанського театру й т. п. „Ілюстрації великого мистця Б. Крюкова підкреслюють незабутні моменти у кожному творі Анатоля Франса, ніби кажучи: ось так великий письменник хотів бачити свої персонажі, діючі в тих рямках, що є між правдою і красою, між ідеалом і мрією" — пишеться в каталозі видавництва „Ель Атенео" до еспанського люксусового видання творів того французького письменника. Надзвичайно розвинену уяву Бориса Крюкова підхопили й інші арґентинські критики: „Чудова творчість Едґара Аллана По — писала після появи творів того американського письменника у Видавництві „Ель Атенео", „Ля Насіон" у Буенос Айресі вже 12 років тому, — сповита красою, в якій божеське черґується з людським і диявольським, вона схоплена на 900 сторінках, ілюстрованих великим артистом, — українським малярем Борисом Крюковим, творча уява якого йде впарі з фантазією автора „Чорного кота"... Подібні завваги подало само В-во „Ель Атепео" до видання творів еспанського письменника Кеведо: „Ілюстрації, що збагачують цей том, робота артиста Бориса Крюкова, заслуговують на окремий коментар, бо ілюструвати Кеведо ,найбільш суб'єктивного з еспанських письменників, це ризикований експеримент. Видавництво рішилося на нього тому, що творча фантазія Крюкова переходить межі того, що міг би вимагати сам Кеведо: дуже рідко літературний текст, єдиним багатством якого є слово, був так докладно з'ясований іншим мистцем, виявом якого є лінія і тіні".

Фантазія Крюкова проявляється в різнородності тематики його творів: згадані вже вище козацькі індивідуальні типи та збірні сцени, княжі дружинники, пейзажі, ідиличні сцени, жіночі портрети й акти, побутові ґротески, вуличні маскарадні сцени, в яких помітні впливи французьких та еспанських мистців епохи Рококо. Звертає увагу брак квітів і мертвої природи: це, мабуть тому, що Крюків належить до малярів, що не люблять мертвих моделів та моделів взагалі, ставлючи вище власну уяву. Коли автор цих рядків, придбавши великий пейзаж Крюкова — ріка, залісені гори, господарський дім, дорогою їде запряжений у пару коней віз, — написав до Бориса Крюкова, запитуючи, відкіля той мотив, наспіла відповідь: „Не питайте, яка це країна й околиця, бо я їх вифантазовую..."

У випадку з Борисом Крюковим ставлення уяви вище моделю тим дивніше, що він не модерніст того напрямку, що нехтує подібністю та зацікавлений тільки в передаванні об'єкту таким, як його відчуває сам мистець, — інколи у таких формах, які з дійсною анатомією не мають нічого спільного. Крюків — академіст старої дати. Він не експерементує кольорами, ані не змінює техніки малювання, якій був вірний раніше. Є малярі, які твердять, що персонажі псують образ природи. Крюків радо вплітає осіб і звірят у свої красвиди, він любить фігури, рух, його козаки чи танечниці, — це люди з обличчями повними експресії. Якщо можна зробити Крюкову поважніший закид, це те, що він нерівномірну працю вкладає в різні свої твори, у деякі з них вкладає замало зусилля, і тому між його творами бувають поважні різниці рівня. Пояснити це треба невтішними життьовими обставинами мистця, який не завжди може керуватись тільки критеріями мистецтва.

У своїй першій виставці в Ню Йорку Борис Крюків показує 34 олії і 14 ґвашів. Декілька експонатів — з приватних збірок. Експонати переслані з Арґентини після того, як Об'єднання мистців українців в Америці рішило уладити цю індивідуальну виставку. Її варта відвідати, щоб познайомитись з одним з ветеранів українського мистецтва, великим майстром пензля.

Українська хроніка

● З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 13 грудня ц.р. в рамцях щотижневих вечорів мистець Святослав Гординський говоритиме про свої враження з мистецької подорожі по Европі. Доповідь буде ілюстрована кольоровими проєкціями старих і нових творів мистецтва. Початок о год. 8-ій вечора.

Ділимося сумною вісткою,
що дня 9-го грудня 1963 року відійшов невадійно
у Вічність на 64-му році життя,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами,
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. ПЕТРО ҐЛУХ

народжений у Славній, коло Зборова,
стрілець УГА і інвалід.

Панахиди — вівторок, 10-го грудня 1963 р. і середа, 11-го грудня ц. р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Leo F. Kearns, 103-33 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y.

Похорони — четвер, 12-го грудня 1963 року о год. 9-ій рано з української греко-католицької церкви св. Марії в Озон Парк, відтак на цвинтар Cypress Hill.

Горем прибиті:

АННА — дружина
ЗЕНОН — син
ЛЮБА І ВАСИЛЬ БАРІДА — донька і зять
ПЕТРО І ТАНЯ — внуки

Замість квітів на свіжу могилу
д-ра СЕМЕНА ЖУКА
складає на цілі Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА
суму 10 долярів
Д-р Теодор РЕШЕТИЛО

Замість квітів на свіжу могилу
Дорогого нам
сл. п. інж. ЯРОСЛАВА ГУЗАРА
на цілі Наукового Т-ва ім. Шевченка в ЗДА
складаємо 10 долярів.
Квітка і Василь СТЕЦЮК

Замість квітів на могилу
бл. п. інж. ЛАВРА ПАНАСЕНКА
5 долярів на НТШ в Сарселі
складає
Ангела ТАЛАН

Замість квітів на могилу
бл. п. МЕЛЯНІЇ зі Стельмахів ВИТВИЦЬКОЇ
суму 25 долярів
на Українських Інвалідів
зложив
Д-р Климентій Б. Г. РОГОЗИНСЬКИЙ

ДО ГРОМАДЯНСТВА

Значення українського наукового осередку в Римі набирає щораз то більшої ваги для українства у світі. Розгортається діяльність, яка матиме на усіх нас оновлюючий, творчий вплив. Діяльність ця позначається індивідуальностями, авторитетами, стійкістю і відданістю українству. Безсумнівна є важливість римського центру, який надаватиме напрям роботі української еміґрації, оздоровить організми, поверне їх у течію творчої організованости, братерства.

У великій мірі проведення цього завдання в дійсність залежить від активної допомоги кожного українця, а тим більше у ЗДА.

Українська кооперація вирішила на Загальних Зборах, що відбулися у Клівленді, включитися у практичне переведення збірки у фонд ім. Митрополита Кир Йосифа Сліпого, відкриваючи конта, на які громадський комітет просить пересилати грошову допомогу для реалізації задумів римського центру.

Громадський Комітет:

Проф. Д-р Олександер Архімович, проф. Дам'ян Горняткевич, д-р Іван Козак, Маріян Коць, інж. Богдан Лучаковський, інж. Атанас Мілянич, д-р Богдан Олесницький, Юліян Ревай, Іван Шепарович.

Пожертви просимо слати на найвигіднішу Вам адресу виставляючи чеки на фонд Митрополита:

SELF RELIANCE CREDIT UNION

239 So. Broadway, Baltimore 31, Md.
3010 W. Third St., Chester, Pa.
2351 W. Chicago Ave., Chicago 22, Ill.
1112 Kenilworth Ave., Cleveland 13, Ohio
11838 Jos. Campau Ave., Detroit 12, Mich.
56 Parker Rd., Elizabeth, N. J.
210 Fairfield Ave., Hartford, Conn.
558 Summit Ave., Jersey City 6, N. J.
808 W. Washington St., Milwaukee 4, Wisc.
98 Second Ave., New York 3, N. Y.
249 Stuyvesant Ave., Newark 6, N. J.
237 Hope Ave., Passaic, N. J.
4814 Broad St., Philadelphia 41, Pa.
726 So. Clinton Ave., Trenton 10, N. J.
FUTURE Credit Union, 10338 Jos. Campau, Detroit 12, Mich.
Rochester Ukrainian C. U., 831 Joseph Ave., Rochester 21, N. Y.

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗДА
Математично-Природописно-Лікарська Секція
Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Головна Управа

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

відбудеться в суботу, 14 грудня 1963 р. в год. 7-ій вечером в головній залі Українського Інституту Америки 2 Схід 79-та вул. в Ню Йорку.

Програма:

1. Відкриття.
2. Д-р Роман КИСІЛЕВСЬКИЙ: доповідь на тему: „Гіпертонія і артеріосклеротичні захворування серця".
3. Д-р Юліян ҐНОЙ: доповідь на тему „Ревматичне серце".

Доповіді будуть ілюстровані кольоровими фільмами.
Вступ вільний. — Гостям раді.
Доїзд: підземкою ІРТ до 77 вулиці або автобусом Медізон Евеня до 79 вулиці в Ню Йорку.

Наукове Т-ва ім. Шевченка в ЗДА — Українське Лікарське Т-во Північної Америки

Літературно-Мистецький Клюб у Филядельфії

НЕДІЛЯ, 15-го ГРУДНЯ 1963

Заля УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ НАЙСТАВНУ (вул. Ровен)

90-ліття Наукового Т-ва ім. Шевченка

У ПРОГРАМІ: Слово про НТШ виголосить Д-р Григор ЛУЖНИЦЬКИЙ, Жіноча Секція Хору „КОБЗАР", Солісти Хору „КОБЗАР": Марія МУРОВАНА, Клявдія ХЕЙЛИК, Омелян ТАТУНЧАК, Володимир ПОЛІЩУК, соліст-скрипаль Ігор ШВЕЦЬ. При фортепіяні: Роксоляна ГАРАСИМОВИЧ, Галина САВЧАК. — Прийняття. „Тостмастер": Володимир БІЛЯЇВ.

Початок о год. 5-ій по пол.

ВШ. Громадянство щиро запрошуємо до вшанування нашої заслуженої Інституції.

Голова централі СУА в Ню Гейвені, Конн.

Важливу й радісну подію пережив Відділ СУА в Ню Гейвені, коли то на гаряче бажання всіх його членок загостила до нас голова Централі — Олена Лотоцька.

Запрошуючи п. голову ми мали на увазі не тільки добро нашого Відділу. Ми хотіли дати нагоду громаді зустрінутися з видатною представницею жіночого руху, заінтересувати її ідеями й завданнями СУА — а тим самим здобути для нашої організації тих жінок, що є поза її межами.

26 жовтня — у все гостинному домі голови нашого Відділу п. С. Яхницької відбулася зустріч п. Лотоцької з членами нашої Управи. Ми порушили біжучі справи Відділу, обмінялись думками, цікавились плянами праці на будуче. Під час вечері п. голова ділилася з нами вістками, а також споминами з минулого.

27 жовтня, після вислухання Служби Божої, о год. 2-гій по полудні в ресторані Тіволі на Орчард вул. відбувся обідбенкет у честь шановної гості. Поява п. Лотоцької на залі, переповненій публікою, викликала ентузіястичні оплески. Бенкет відкрила п. Гижа, наша культ.-осв. референтка, тостмайстер того вечора. Вона привітала так О. Лотоцьку, вітаючи рівночасно пароха о. монсіньйора Стаха, його співробітника о. Забаву та зібраних гостей. Молитву перевів о. монс. Стах. П. Яхницька докінчила це вітання і грімке „Многая Літа" рознеслось по залі. О. монсіньйор привітав щиро давню знайому п. Лотоцьку та висловився прихильно про жертвенну працю і безмежну посвяту членок СУА на чолі з п. головою. Похвалив також місцевий Відділ за його активність і невтомну працю. Обід проходив у теплій атмосфері. П. Гижа представила всіх членок Управи, представників усіх товариств і три делеґатки з новозаложеного Відділу в Бріджпорті, а це: пань: Чернявську, Чубату й Жеребецьку.

Коли зникла дискретно реставраційна обслуга, пані голова встала і почала свою доповідь словами пісні про „Журавлів". — Багато з нас перелетіло море, опинилось на чужині, та не стерли своїх крилець. Вони піднесли їх високо й відважно, вони знайшли своє місце й тут — в інтесивній праці для добра своїх братів і свого народу. Особливо тепер, коли відбуваються для нас історичні події, ставляться пам'ятники Лесі Українки, Тараса Шевченка, коли відбувається Тиждень Поневолених Народів, коли йдуть протести й маніфестації, коли бороníться добре ім'я України — вони з нами!

Пані голова розказала нам, як розвивався впродовж 38 років Союз Українок Америки. Закликала до єдности, заохочувала бути гордими й певними себе. Не плачем і просьбами, але з піднесеним чолом — домагатися своїх прав все й всюди. Головно, заступатися за своїх поневолених братів на рідних землях. В усіх найбільших американських жіночих організаціях ми українки маємо вже свої представниці. Їх шанують і ідуть їм назустріч. Належимо до Генеральної Федерації Жіночих Клюбів, яка нараховує 8 мільйонів членів, ми є членом Національної Ради Жінок Америки, найстаршої й найбільш шанованої Централі Жінок. Це є осередки проводу американського жіноцтва й там рахуються з нами. Ми жінки є все перші там, де нас потрібно. І що нас буде більше, то більшу користь принесемо нашій Батьківщині. Ми використовуємо всякі моменти, шукаючи можливости облегшити долю наших сестер і братів у неволі. І враз відчулося, що тільки зорганізована жінка може бути цілою людиною, що її обов'язок тут, в організаційній праці СУА, в його невпинній діяльності для добра кождої одиниці, для добра наших дітей, для добра й визволення нашого народу. До того нам потрібно єдности. Якими низькими й марними стали всі наші непорозуміння, особисті обиди й порахунки супроти тих глибоких виявів духа п. Лотоцької і її великої любови до України. Тож не диво, що її промову прийнято зі захопленням і гарячими оплесками.

П. голова відповідала також на деякі запити присутніх. Пані Яхницька дякувала п. голові за ті цінні слова, якими обдарувала й зворушила до глибини душі всіх. П. Маланчук наш піонер, громадський діяч, що був свідком заснування СУА, видвигнув його заслуги під керівництвом голови, п. Лотоцької, яка не жаліла ніколи ні труду, ні вигоди, ні грошей, а боролася, де могла, за права української жінки та її народу. П. Чернявська висловила також вдячність для голови й просила загостити до них, до нового Відділу в Бріджпорті. П. О. Томоруґ оцінила працю СУА на чолі з п. Лотоцькою — яка в ім'я добра й щастя української жінки й її родини, в ім'я великої любови до України відреклася спокійного, вигідного життя, а запряглася до бурхливої громадської праці. Хіба ж дивно, що п. Лотоцьку вітає українське суспільство все й всюди з ентузіязмом, з виявами великої вдячности, пошани й любови. Хіба ж дивно, що ми горді, на нашу пані Голову?

Молитвою і гимном „Ще не вмерла Україна" закінчили ми ту, цінну для нас зустріч В понеділок, 28-го жовтня прощали ми на станції все усміхнену, привітну, повну молодечого запалу, небуденну жінку, про яку висловилася на бенкеті п. Гижа словами староамериканської приповідки: „Хто раз її побачить — не може не любити".

Олена Томоруґ
пресова референтка

ВЛАДИКА МСТИСЛАВ . . .

(Закінчення з 1-ої стор.)

ности, де прийняв його монсіньйор Віллебрандс. В неділю 24 листопада Владика був присутній на службі Божій в колеґії св. Иосафата, яку відправляли Впреосвящ. Митрополит Максим, Архиєпископ Іван та Єпископ Ніл і Платон. Після відправи Владика спожив разом з ними сніданок. Того ж дня, в товаристві Преосвящ. Івана Прашка, Владика оглянув майже всі римські базиліки та манастир оо. Трапистів. Від 26 листопада Архиєпископ Мстислав був присутній на засіданнях Собору в катедрі св. Петра, будучи персонально запрошеним Секретаріятом Собору до приявности в характері обсерватора. Дня 28-го листопада Архиєпископ Мстислав дав промову для української редакції Італійського Державного Радіо, яку було передано в Україну 30 листопада і 1-го грудня. В четвер 28-го листопада українські католицькі Єпископи вітали Архиєпиcк. Мстислава вечерею, під час якої Владики Архиєпископ Мстислав і Митрополит Максим обмінялися промовами, в яких висловили радість зі зустрічі й особистого пізнання. У п'ятницю 29-го листопада Вл. Мстислав оглянув Ватиканську Бібліотеку і Музей при ній та при цій нагоді склав візиту директорові Бібліотеки о. Альфонсу Раес, який виявив надзвичайне знання українських церковних стародруків. При цій нагоді Владика Мстислав передав Ватиканській Бібліотеці виданий у 1963 році Українською Православною Церквою Великий Служебник, а від о. Раеса одержав у дарунок мистецький альбом, виданий з нагоди Ватиканського Собору. В суботу 30-го листопада Владика склав візиту И.Ем. кардиналові Беа, дякуючи йому за можливість безпосередньо пізнати працю теперішнього Ватиканського Собору. Під час цієї візити були присутні Впреосвящ. Митрополит Максим і монсіньйор Віллебрандс. М. ін. під час свого побуту в Римі Владика Мстислав оглянув багато архітектурних і мистецьких пам'яток давнього Риму й, зокрема, тісно пов'язаних з християнською історією. Асистував Владиці під час подорожі о. протоієрей Б. Желехівський. Дня 2-го грудня Вл. Мстислав виїхав з Риму до Німеччини, щоб знову відвідати Вл. Митрополита Ніканора та поділитися з ним своїми спостереженнями з побуту в Царгороді й Римі. Дня 3-го грудня, під час короткого побуту в Мюнхені Владика Мстислав знову мав інтерв'ю з співробітниками української редакції американської радіовисильні „Свобода", з якими поділився своїми враженнями з побуту в Царгороді й Римі.

Відбулася конференція . . .

(Закінчення з 1-ої стор.)

зервуаром українських сил далі остається село. При тому однак тут йдеться про нове село, з численими кадрами фахової інтеліґенції. Тому, що кадри ці часто відпливають в місто, українські сили самооборони виявляють себе також серед робітництва і професійної інтеліґенції. В обороні українських інтересів приймає участь також українська молодь. Її не можна рівняти з молоддю попередніх ґенерацій, або з молоддю на еміґрації, але вона є освічена, і з цього та з позицій, які вона займає в суспільстві, виплива є її бажання бути рівною з росіянами та здобути рівні права для своєї нації. Слабістю сучасного українства треба вважати недостачу політичної свідомости і культури високого рівня, а також слабу оборону леґальних атрибутів, що їх теоретично ґарантує „суверенітет" УССР. Поважною українською слабістю є байдужість частини населення до національних справ, малоросійство, а подекуди і пряме вислужництво. Безперечним джерелом цих явищ є також страх перед репресіями режиму.

В українській дійсності є слідні докази спільности інтересів і дій з іншими поневоленими народами. На визвольну боротьбу українського народу і на політику Москви могли б мати вплив також такі сторонні сили як Китай чи захід. Але інтерес Китаю сьогодні обмежений до азійських народів СССР, а на заході існують сильні течії, які не виявляють серйозного заінтересування неросійськими народами Совєтського Союзу.

ПЕРЕСЕЛЕНЧИЙ ОСЕРЕДОК ЗУАДК

(Закінчення із стор. 2-ої)

На початках переселенчої акції приготовляли ми харчі для тих людей, які мали їхали далі: канапки, молоко, особливо для дітей. М'ясо діставали спочатку задарма від нашого знаного бизнесмена М. Гладуна.

В обсяг нашої діяльности входило також відвідування Еліс Айленду (Острова Сліз), де було задержано кілька наших людей через якісь зв'язані з станом здоров'я справи. Всі вони, за виїмком одного, в короткому часі від'їхали на місце призначення.

Під час Різдва наш переселенчий осередок подбав про маленькі дарунки для приїжджаючих дітей, як цукорки, тісточка, горіхи.

Переселенча акція на основі закону ІРО закінчилась формально в травні 1952 р. Останнім нашим скитальцем, що прибув на основі цього закону через ЗУАДК, був д-р В. Шкільник.

Хоч закон ІРО вигас, одначе, переселення, можна сказати, триває по нинішній день, бо в життя ввійшли інші іміґраційні закони. А. Курило і К. Пелешок все ще ходять до порту і на летовища.

Не хочу нікому давати спеціяльного кредиту за працю в переселенчій акції і підносити ті труднощі, які часто-густо ми мусіли поборювати, бо робили ми це з почуття обов'язку, а ще більше з бажання допомогти своїм людям. Одначе, коли згадаю вичікування в порті, ті довгі зимні дні, а часто й ночі, або гарячі - парні дні, яких не бракувало, коли згадаю подорожі на стацію з малими, часто хворими, дітьми, то мушу сказати, що це була велика посвята кількох жінок.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

П'ЯТНИЦЯ, 13-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 371 Відд. в год. 8-ій веч. в Січовій Залі. Будуть — звідомлення управи та вибір нової управи на 1964 рік. — І. Оверко, предс., П. Заболоцький, касир, Ю. Баранюк, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запорізька Січ 155 Відд. в год. 7-ій веч. в УНДомі при 760 Стейт вул. На порядку нарад: Вибір членів нової управи на 1964 рік. Є інші справи до полагодження. — М. Фединишин, секр

СУБОТА, 14-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори Т-ва ім. В. Хмельницького 133 Відд. о год. 8-ій веч. УНДомі, 180 William St. На порядку дня: звіт Контрольної Комісії та вибір нового уряду на 1964 рік. — М. Литвин, предс., І. Андрійчун, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Дарахівщина 275 Відд. в год. 7-ій веч. в церковній залі. Проситься вирівняти свої залеглості, щоб вможливити проготовити звіт до річних зборів. — В. Юрків, секр.

ЮТИКА, Н. Й. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 484 Відділ в год. 8-ій веч. в церковній залі при 1108 Стейт вул. Членські вкладки побиратиметься кожної неділі від 9-1-ої рано в церковній залі або телефонуйте після 5-ої год. веч. на ч. тел. 735-1955. — В. Запаранюк, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ГРУДНЯ 1963 р.:

САУТПОРТ, Конн. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 84 Відд. в год. 3-ій по пол. в залі УН-Дому, 279 Kings Dr., Southport, Conn. На порядку: вибір уряду на 1964 рік. Проситься членство прибути на збори. — О. Куян, предс., М. Ґудзік, касир. О. Ґалетій, секр.

ТАВНТОН, Масс. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 122 Відділ в год. 2-ій по пол. в Товариськім домі при 14 Maple Ave., Taunton, Mass. На порядку дня: Відчит протоколу та вибір нової управи на 1964 рік. — Е. Василик, предс., Марія Шура, касир, М. Попович, секр.

ВІЛІНҐ, В. Вір. Річні збори 56 Відд. в год. 2-ій по пол. в церковній залі. Членство проситься взяти участь. — І. Ковальчик, П. Вітенко, М. Медвідь.

ДІТРОЙТ, Міш. Річні збори Т-ва Запорозька Січ 75 Відд. в год. 1-ій по пол. в залі УН-Дому при вул. Мартін. На порядку нарад: Звіти урядників і вибір нового уряду на 1964 рік. Після зборів прийматиметься членські вкладки. — Леськів, секр.

AMBRIDGE, Pa. Річні збори Б-ва св. Николая 276 Відділ в год. 2-ій по пол. На порядку дня: Звіти старої управи і вибір нової управи на 1964 рік. По зборах перекуска. — Степан Іваницький, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Річні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 76 Відд. в год. 1-ій по пол. в Українській Централі при 180 Віллям вул. На порядку дня: Звіт урядників і вибір нової управи на 1964 рік. Проситься вирівняти свої вкладки до кінця року. — Ст. Мриґлод, предс., В. Салабун, секр.

ВЕСТ ІСТОН, Па. Річні збори Т-ва ім. В. Хмельницького 137 Відд. в год. 2-ій по пол. в залі Амер. Укр. Горожанського Клюбу. На порядку дня: Вибір нової управи на 1964 рік. — Г. Прашик, предс., М. Колодруб, касир, С. Колодруб, секр.

MAHONOY PLANE, Pa. Річні збори 28 Відділу після великої Служби Божої в залі св. Івана в Мейзвіл, Па. На порядку дня: вибір уряду на 1964 рік. — І. Галіда, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 83 Відд. в год. 12-ій вполудне в Укр. Горож. Клюбі при 847 Н. Френклін вул. — Ст. Гавриш, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 20-го ГРУДНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ 170 Відд. в 6-ій год. веч. Проситься вирівняти свої вкладки. — І. Грабар, секр.

НЕДІЛЯ, 22-го ГРУДНЯ 1963 р.:

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. Річні збори Т-ва Любов 370 Відд. в год. 11:45 ранку в шкільній кімнаті при 569 Джордж вул. На порядку дня: Підвищування членських вкладок, скасування виплачування бенефітів і дарів, вибір нового уряду на 1964 рік. — М. Мурин, предс., Т. Боднарчук, касир, В. Гіна, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, Ілл. Річні збори Б-ва св. арх. Михаїла 243 Відд. зараз по Службі Божій в парафіяльній залі, 12201 Парнел Еве. — Л. Вілик, секр.

Короткі вістки

● Західньо - німецький канцлер Людвіґ Ерґард висловив перед журналістами переконання, що між Францією і Америкою прийде покращання відносин. Він виключив ситуацію, в якій Німеччина мусіла б „вибирати" між Францією і Америкою та заявив, що „ми всі сидітимемо на тій самій лавці".

● З Ню Йорку від'їхав на працю до Південної Африки 41-річний аґент торговельної фірми Герберт Гайдкамп, який віз із собою родину, що складається з 12-ох осіб: 40-річної жінки та 11 дітей. Найменша дитина має 18 місяців, а найстарша — 16 років. З цією родиною житиме ще одна бабуся.

Посмертні згадки

АНДРІЙ УНИСКО, довголітній член Б-ва св. о. Николая, 167 Відд. УНСоюзу в Толідо, Огайо, помер 20 жовтня 1963 року, проживши 82 р. Покійний народився в с. Красно, Україна. Полишив у глибокому смутку дружину Клембіну, 1 дочку Марію, 3 внуки, і брата Бартоломея. Похорон відбувся 23 жовтня 1963 р. з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Михаїла в Россфорд, Огайо при участі родини, членів Відділу, приятелів та знайомих на цвинтар Calvary. Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

КЛИМ ГАЙДУК, довголітній член Б-ва св. Ів. Хрестителя 270 Відд. УНСоюзу в Джерзі Сити, Н. Дж. помер дня 7 вересня 1963 р. проживши 78 р. Покійний народився в с. Гічі, пов. Рава Руська, Україна. Похорон відбувся 10 вересня ц. р. з похоронного заведення І. Ковальчика до укр. кат. церкви св. ап. Петра і Павла при участі членів Б-ва та Відділу на цвинтар Голі Крос, Норт Арлінгтон, Н. Дж. Вічна Йому Пам'ять!

М. Баран, секр.

РОЗШУКИ

ОЛЕНА СОВАК, жінка Юрія Совака має до відібрання листа в Адміністрації „Свободи". Дуже важна справа. Прошу писати:
"SVOBODA"
83 Grand St. Jersey City, N. J.

ТАРЗАН, ч. 5152. Бен Барнес рішається!

"IT SEEMS THAT THIS FOOLISH MISSIONARY IDEA OF FATHER'S HAS ONLY REWARDED HIM WITH SICKNESS—"

"I DON'T WANT TO BE DRAMATIC BUT WE MUST GET HIM TO A HOSPITAL— OR ELSE HE'LL DIE!"

Бен Барнес промовив до свого брата, Білла, в кімнаті. — Я щойно дістав вістку із Вембе, тубільчої округи.

— Здається, що ця глупа місійна вітцівська ідея дала йому в нагороду тільки недугу...

— Я не хотів би драматизувати, але ми мусимо взяти його до шпиталю... Бо без того він помре!